

bestond en waarin zij over korten tijd, wie wist hoe gauw, zou meê-bewegen, verdwijnend met haar kleine enkelheid tusschen de onnoemelijk velen, weg uit het beschermend, rustig ver-zijn van de buiten-buurt. Het was of in haar borst een angstend voor-gevoel benauwde, dat nu haar onbezorgd-doorgeleefde jeugd gedaan was, dat dit het laatst zou zijn, waarin zij zoo zou zitten, het einde van de lange uren-reeks, die zij gedroomd had in het wijd òm-zachtend schoon van kleuren-wevend licht en fluister-toonen van de stilte. En zij had — verlange-schreiend in haar ziel naar iets, dat in de onbekendheid van haar toekomst lichten kon — een korte poos haar overtuigde weten wat geschieden zou, ver uit haar denken heen-gemooid en had geluisterd naar het vreugde juichen van haar vroegere illusie, dat door zijn zeggen in haar hoog-gezongen was, op-starend naar de wonderbeelding van haar oud-gekend visioen, haar rustig-klein bestaan, naast hem van wien zij hield, gelukkig heen-gelijkend zonder pijnend schokken tot haar dood, dat door zijn dringend vragen voor haar oogen op-beloofde.

Maar dadelijk had het werkelijk gebeuren haar droome-peinzen wakker neêr-gehard. Van al die mooie plannen, die haar jongen had gemaakt, kon nooit iets komen! Haar vader zou niet willen, dat wist zij al vooraf. Hij had zich veel te dikwijls en met afkeer over het leven van haar jongen uitgelaten en had er veel te dikwijls op gescholden, dat hij, op zijn ouderdom, nog geen betrekking had en door zijn dagen luierde als een zwerver en een vagebond. Haar vader zou er nooit zijn toestemming aan geven, dat zij konden trouwen en zij stond machteloos, omdat zij minderjarig was. En toch, al zou haar vader willen, of als zij — zonder dat haar vader toegaf — met hem trouwde, wist zij, dat het een domheid zijn zou, die zij deed. Zij had er veel te dikwijls al het voorbeeld van gezien bij menschen uit de buurt, die zoo maar — zonder dat de man een ambacht kende of een geregelde betrekking had — waren getrouwd, hoe, met het voortgaan van de jaren, het huishouden verliep. Soms ging het in de eerste jaren goed, maar dan, wanneer er kinderen kwamen en de

zorgen grooter werden en er soms een langen tijd verliep, waarin de man geen geld verdiende, dan armoeide het huisgezin uiteen, de boël vervuilde, omdat de vrouw er niet meer tegen op kon en moedeloos werd door de zorgen, of onder vreemden moest, om als schoonmaakster of werkvrouw iets te verdienen, de man hing 's avonds uren in de kroeg en het eind was de bedeeeling en een altijd armoê-tobben tat hun onverschillig doodgaan in het gasthuis. Zij wist het veel te goed, hoe al die huishoudens verliepen; zij had het veel te dikwijls al gezien; de halve straat bestond uit zulke gezinnen. Het zou een domheid zijn, wanneer zij doen zou, wat haar jongen wilde. En zij had moedeloos geantwoord, dat zij nooit kon doen, wat hij verlangde, omdat zij het een dwaasheid vond; dat het nooit goed kon gaan en dat haar vader nooit zou willen.

En zij had langen tijd gesproken tegen het koppig dwingen, dat zij in hem voelde driften, belovend, dat zij konden trouwen, zoodra hij een betrekking hebben zou en had getracht het hem te doen begrijpen, dat het veel beter voor haar was uit huis te gaan en te gaan dienen. Zij konden later altijd nog bespreken, wat zij zouden doen. En hij had toegegeven. Maar heel den verderen middag had zij een stugge ontevredenheid in hem gevoeld, waardoor de moedeloze droefheid, die zij in zich hoorde klagen, verdofte tot een sombere melancholie, waarin zij heel haar verder leven in één wijde duistersleeping zag tot aan het eind.

De zon was langzaam neêr-geschoven achter de dicht-grijze stijging van een breede wolkbank, een laatste, recht-strakke gloeiing diepend in het wazig over-mistte water; een kille nevel-vochttheid koudde plotseling omhoog, een vroegen avond triestend op de dompig-stille ruimte. De herfst-dag was heen.

Zij stond moê-rechtend uit haar zitten op en stapte langzaam in de verlaten leegte van de werf naar den uitgang. Maar vóór zij door de oud-verweerde planken-deur naar buiten ging, bleef zij nog even staan en keek de werf rond, alsof zij afscheid wilde nemen van alles uit haar jeugd, dat daar geheimelevend nableef. Haar heele leven was ge-